

Чернігівська державна обласна універсальна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка
Чернігівське відділення Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С.
Грушевського НАН України
Чернігівська обласна організація Всеукраїнської спілки краєзнавців

Серія "Історики та

краєзнавці Чернігівщини"

Вип. 12

ГРИГОРІЙ МИХАЙЛОВИЧ КУРАС

(Бібліографічний покажчик)

Чернігів – 2007

ББК 91.9: 63

К 93

Григорій Михайлович Курас: (Бібліогр. покажч.) /Скл. Т.П.Демченко, І.Я.Каганова, Л.В.Студьонова; Наук. ред. О.Б.Коваленко; Відп. за вип. П.В.Грищенко. – Чернігів, 2007. – с. – (“Історики та краєзнавці Чернігівщини”; Вип. 12).

Редакційна колегія серії

“Історики та краєзнавці Чернігівщини”

О.Б.Коваленко (голова), П.В.Грищенко (заступник голови),

І.Я.Каганова (відповідальний секретар), С.Л.Лаєвський,

Д.М.Никоненко, Л.В.Студьонова

Скл.: Т.П.Демченко, І.Я.Каганова, Л.В.Студьонова

Наук. ред.: О.Б.Коваленко

Відп. за вип.: П.В.Грищенко

Ризограф Чернігівської ОУНБ ім. В.Г.Короленка

Тираж 150

ІСТОРИК ТА КРАЄЗНАВЕЦЬ

ГРИГОРІЙ КУРАС

Григорій Михайлович Курас народився 22 грудня 1957 р. у Харкові в родині лікаря Михайла Григоровича Кураса та вчительки англійської мови Марії Йосипівни Грабовської. Дитячі й юнацькі роки він провів у м. Щорсі Чернігівської області, на батьківщині батька, який упродовж майже тридцяти років обіймав посаду головного лікаря місцевої залізничної лікарні.

З раннього дитинства Григорій захопився минувшиною, їздив на екскурсії, цікавився історією своєї родини, міста. Виняткову роль у прищепленні любові до читання, зокрема історичної літератури, відіграла його тітка Марія Мойсеївна Браверман. Знана в місті лікар, вона мала одну з найкращих приватних бібліотек. Зацікавленість історією привела Г.Кураса до історичного гуртка при місцевому музеї Миколи Щорса. Хлопчина виділявся серйозним ставленням до справи, сумлінно виконував доручення музейних працівників. Тому учень десятого класу Г.Курас був наділений високою довірою з боку керівництва музею – став позаштатним екскурсоводом.

У 1975 р. юнак закінчив Щорську середню школу № 3. Шлях для себе він обрав єдино можливий і бажаний – вступ на історичний факультет Чернігівського педінституту ім. Т.Г.Шевченка. Однак перша спроба виявилася невдалою. Повернувшись до рідного міста, він пішов працювати на залізницю, аби набути робітничого стажу, який вважався тоді необхідним, щоб пройти по конкурсу до вищого навчального закладу.

За рік, у 1976 р., Г.Курас все-таки здійснив свою мрію: його зарахували на історичний факультет Чернігівського педінституту ім. Т.Г.Шевченка. Педагогічний та науковий потенціал цього факультету давав студентам можливість набувати широких знань з історії. Хоча студент Г.Курас був учасником і навіть переможцем студентських олімпіад, написав дипломну роботу під керівництвом доцента С.М.Мельника, але направлення до аспірантури не одержав: тут не було чиеїсь злої волі. Сам Г.Курас так прокоментував цей факт своєї біографії: “Це не тому, що він [доц. С.М.Мельник] не захотів, просто не подумав, а я не попросив. За рік, десь на зустрічі випускників він запитав, що будеш робити, що досліджувати, і порадив: “треба в Інститут історії поїхати, може, щось вийде”.

У 1980 р. Г.Курас закінчив інститут з відзнакою. У вересні того ж таки року він почав працювати вчителем історії у рідній середній школі №3 м. Щорса. На той час він захопився вивченням діяльності революційних народників і передусім С.Г.Нечаєва (1847 – 1882).

Молодий вчитель заходився збирати доступні йому матеріали про С.Г.Нечаєва, виписував через міжбібліотечний абонемент літературу з бібліотек Москви та Ленінграда. Він мріяв підготувати наукову розвідку про людину сильного характеру і великої мужності, фанатично віддану революційним ідеям.

Проте наукові плани змінилися після приїзду на один із семінарів до школи доцента Чернігівського педінституту ім. Т.Г.Шевченка, кандидата історичних наук Т.П.Демченко. Вона знала Г. Кураса з студентських часів, пам’ятала розмови про книжки, які обидва збирали, наукові зацікавлення. Досвідчений викладач, вона розуміла, що дослідження діяльності С.Г.Нечаєва не на часі й порадила Г.Курасу звернутися до свого колишнього наукового керівника О.І.Лугової, яка працювала у відділі краєзнавчих досліджень Інституту

історії АН УРСР. Зустрівшись за рекомендацією Т.П.Демченко з цим знаним істориком, Г.Курас розповів про свої наукові інтереси. О.І.Лугова привела молодого вчителя до завідувача відділу історії України XIX – початку XX ст., доктора історичних наук, професора В.Г.Сарбея. Відомий учений уважно поставився до початківця, проте не тільки категорично відкинув ідею наукової роботи про С.Г.Нечаєва, але й порекомендував не братися за народництво взагалі. Натомість Г.Курасу було запропоновано тему про діяльність Чернігівської губерньської архівної комісії.

Того ж таки 1984 р. була затверджена тема дисертації і почалася довга й копітка робота по збиранню матеріалів. Складність наукового дослідження полягала головним чином у тому, що, викладаючи історію в маленькому місті, важко було регулярно відвідувати архіви й бібліотеки, зосереджені в наукових центрах. Крім того, фонд Чернігівської губерньської архівної комісії загинув за роки останньої війни. Тому доводилось, використовуючи канікули й відпустки, їздити до Чернігова, Києва, Москви, Ленінграда. В архівосховищах цих міст Г.Курас виявив чимало рідкісних матеріалів про окремих діячів комісії, які в подальшому стали підставою для біографічних нарисів про маловідомі або замовчувані постаті нашої історії.

Водночас Г.Курас включився у краєзнавчий рух, який розгортався в регіоні. Один з промоторів цього руху доцент, кандидат історичних наук, нинішній декан історичного факультету Чернігівського педуніверситету ім. Т.Г.Шевченка О.Б.Коваленко залучив його до участі в краєзнавчій роботі. Відтоді Г.Курас – активний учасник обласних та Всеукраїнських краєзнавчих конференцій. У 1987 р. він узяв участь у Першій Всесоюзній конференції з історичного краєзнавства й познайомився з відомим російським ученим і палким прихильником краєзнавства С. О. Шмідтом. Пізніше, у 1988 р., Г.Курас зустрівся з ним в його кабінеті завідувача Археографічної комісії АН СРСР. Визначний учений запропонував йому написати тези для Другої Всесоюзної конференції з історичного краєзнавства і взяти безпосередню участь в її роботі. У березні 1990 р. Г.Кураса було обрано делегатом Установчого з'їзду Всеукраїнської спілки краєзнавців від Чернігівської області.

У 1992 р. Г.Курас успішно захистив дисертацію на тему “Чернігівська архівна комісія та її внесок у вивчення історії України”, здобувши науковий ступінь кандидата історичних наук. Його науковий доробок отримав високу оцінку з боку фахівців. Так, автор спеціального дослідження з історії губерньських архівних комісій в Україні І.Симоненко зазначив, що кандидатська дисертація Г.Кураса – “безумовно, найзмістовніша праця з питань дослідження окремих архівних комісій... Автор опрацював значну кількість маловідомих архівних джерел і ввів їх у науковий обіг, дослідив біографії багатьох діячів ЧГВАК, розкрив невідомі подробиці діяльності комісії впродовж останнього етапу її існування. Г.Курас також підготував декілька тез і статей з цієї проблематики, в яких розкриваються різні напрями діяльності Чернігівської архівної комісії: дослідження пам'яток церковної історії, охорона пам'яток архітектури та мистецтва, краєзнавчі дослідження тощо. Він склав біографічні повідомлення про окремих діячів комісії – А.Верзілова, П.Добровольського, Є.Корноухова, В.Шугаєвського. Серед публікацій Г.Кураса слід відзначити статтю “До історії Чернігівської губерньської архівної комісії”, написану на основі раніше не досліджених документальних джерел з російських архівів. У виявлених автором справах департаменту поліції містяться свідоцтва про обставини набувшого широкого наголосу конфлікту прогресивно налаштованих членів комісії (І.Шрага, М.Коцюбинського, Л.Шрамченка та ін.) з губерньським керівництвом”.

Тоді ж Г.Курас здійснив кілька вдалих спроб популяризації відомостей про архівну комісію, зокрема, неодноразово виступав на обласному радіо з розповідями про комісію та окремих

її діячів (П.Добровольського, П.Дорошенка).

Слід відзначити виключну роль у науковому становленні Г.Кураса як історика його вчителя – доктора історичних наук, професора В.Г.Сарбея. Видатний вчений, гарний педагог і чудова людина, він постійно опікувався молодим науковцем. Наставник цікавився архівними знахідками, наполягав на якомога швидшому завершенні дисертації, щоб потім зосередитись на вивченні біографій окремих діячів. В.Г.Сарбей рекомендував деякі біографічні довідки про істориків, підготовлені Г.Курасом, опублікувати в “Енциклопедії історії України”. Завдяки своєму науковому керівникові Г.Курасу вдалося оприлюднити кілька публікацій про чільних діячів архівної комісії.

Однією з найпривабливіших постатей став для нього письменник, перекладач і громадський діяч М.М.Могилянський, народженням, життям і діяльністю пов'язаний з Чернігівщиною. У 1990 р. у співавторстві з В.Г.Сарбеєм він надрукував першу наукову біографію цієї непересічної людини у журналі “Вісник АН УРСР” (1990, № 4). Г.Курас зав'язав листування, а у 1991 р. зустрівся у Санкт-Петербурзі з племінником М.М.Могилянського О.П.Могилянським – визначним російським літературознавцем. У 1993 р. відбулася його зустріч з донькою М.М.Могилянського – Оленою Михайлівною в її московський квартирі.

У 1995 р. В.Г.Сарбей включив Г.Кураса до складу доповідачів престижної наукової конференції «Історична наука на порозі XXI століття: підсумки та перспективи», яка відбулася в Харкові за участю провідних істориків.

З 1998 р. Г.Курас мешкає в Нью-Йорку й веде розшуки архівних матеріалів про істориків – вихідців з Чернігівщини Д.Дорошенка, В.Дубровського, О.Оглоблина, В.Шугаєвського, а також збирає матеріали про інших визначних діячів української діаспори – Є.Архипенка, І.Борщака, Н.Полонську-Василенко, В.Міяковського та ін. Він досліджує архіви Української Вільної Академії Наук (УВАН) у США, Наукового Товариства ім.Шевченка (НТШ), українські матеріали з Бахметєвського архіву Колумбійського університету, українську бібліотеку й архів в м. Стемфорд (штат Конектікут), матеріали Слов'янського відділу Нью-Йоркської Публічної Бібліотеки, бібліотеки в Бавнд-Бруку (штат Нью-Джерсі). У 2000 р. Г.Курас виступив на конференції, присвяченій 100-річчю від дня народження О.Оглоблина, яка проходила в НТШ в Нью-Йорку. У 2005 р. його обрали членом-кореспондентом УВАН у США і членом НТШ у США. Він є представником журналу «Сіверянський літопис» у Нью-Йорку, активно друкується в наукових та популярних виданнях. У 2006 р. історик закінчив і передав до друку велику за обсягом роботу – бібліографію Д.Дорошенка (1942 – 2006 рр.) Щойно стало відомо, що вона нарешті побачила світ у “Вістях УВАН”. Сам автор вважає появу цієї роботи своїм другим після захисту дисертації науковим досягненням.

Не можна не згадати про співробітництво Г.Кураса із визначним вченим, Головою Історичної Секції УВАН і Президентом Українського історичного товариства (УІТ) професором, доктором Любомиром Винарем. Також дослідник співпрацював з покійним доктором В.Омельченком – довголітнім Директором Архіву-Музею УВАН. Саме на його пропозицію Г.Курас розпочав роботу над повною бібліографією Д.Дорошенка. Директор вирізняв нашого земляка, добре до нього ставився і дозволив (першому!) користуватися своїм архівом, в якому той виявив багато цінних документів і матеріалів.

Позитивну роль у непростому процесі входження Г.Кураса у славистичні кола США відіграв і професор Марк Раєв – колишній професор Колумбійського університету, який вважається одним з найвизначніших американських істориків, зокрема, неперевершеним спеціалістом з

історії та сьогодення російської еміграції. Г.Курас з ним зустрічався, подав кілька статей до “Нового Журнала”, продовжує листування.

Науковий доробок Г. М. Кураса можна розглядати у контексті таких проблем:

- Чернігівська губерньська архівна комісія та її спадщина.
- Історичні постаті Чернігівщини.
- Розвиток історичного краєзнавства на Чернігівщині.
- Представники репресованого краєзнавства.
- Церковна історія Чернігівщини і церковне краєзнавство.
- Єврейсько-українські діячі.
 - Українська діаспора.

Загалом, численні студії Г.Кураса привертають увагу ретельним опрацюванням джерельної бази, вмінням досягнути складні колізії минувшини та особистості її діячів, непохитною вірою у перемогу добра над злом.

Біобібліографічний покажчик “Григорій Михайлович Курас” продовжує серію “Історики та краєзнавці Чернігівщини”.

Біобібліографічний посібник складається з таких розділів:

- Праці Г.М.Кураса.
- Література про Г.М.Кураса.

Бібліографію творів Г.М.Кураса укладено за хронологічним принципом. У межах років – в алфавіті назв статей із наукових збірників та наукових журналів. Публікації про Г.М.Кураса подані у прямій хронології. Добір літературних джерел завершено у жовтні 2007 року. Бібліографічний опис видань здійснено відповідно існуючим державним стандартам та згідно з рекомендаціями Національної бібліотеки України ім.

В.І.Вернадського по складанню та оформленню біобібліографічних покажчиків. В анотаціях наводиться додаткова інформація щодо окремих праць.

Посібник супроводжується допоміжним науковим апаратом, що складається з “Іменного покажчика”, “Географічного покажчика”.

У додатку до посібника вміщено вибрані твори Г.М. Кураса з краєзнавчої тематики, опубліковані у часописах США.

Видання розраховано на науковців, викладачів та вчителів, студентів, працівників бібліотек, музеїв, архівів та краєзнавців.

ПРАЦІ Г.М.КУРАСА

1984

1. РОЗВИТОК історичного краєзнавства на Чернігівщині у другій половині ХІХ ст. //Третя республіканська наукова конференція з історичного краєзнавства: Тези доп. – К., 1984. – С. 236 – 238.

Співавт.: О.Б. Коваленко, В.М. Маліневська.

1985

2. П.М.ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ – історик і краєзнавець //Перша Чернігівська обласна наукова конференція з історичного краєзнавства, присвячена ХХVІІ з'їзду КПРС: Тези доп. – Чернігів, 1985. – С. 83.

Співавт.: З.В. Бородіна.

1986

3. МУЗЕЙ Черниговской ученой архивной комиссии //Тезисы Черниговской областной научно-методической конференции, посвященной 90-летию Черниговского исторического музея. – Чернигов, 1986. – С. 23 – 25.

1987

4. ВКЛАД Черниговской архивной комиссии в изучение и охрану памятников архитектуры и искусства //Тезисы Черниговской областной научно-методической конференции, посвященной 20-летию Черниговского архитектурно-исторического заповедника. – Чернигов, 1987. – С. 26 – 27.

Співавт.: В.М. Маліневська.

5. ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ Черниговской архивной комиссии (1896 – 1918) по развитию исторического краеведения //Первая Всесоюзная научная конференция по историческому краеведению: Тез. докл. и сообщ. – К., 1987. – С. 139 – 140.

1988

6. ІСТОРИЧНА топографія у науковій спадщині Чернігівської архівної комісії //Друга Чернігівська обласна наукова конференція з історичного краєзнавства: Тези доп. – Чернігів; Ніжин, 1988. – Вип. 2. – С. 95 – 96.

1989

7. ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ Черниговской ученой архивной комиссии по изучению истории городов и сел //Вторая Всесоюзная конференция по историческому краеведению: Тез. докл. и сообщ. – Пенза, 1989. – С. 84.

8. ЧЕРНИГОВСКАЯ губернская архивная комиссия как центр исследований истории края //Четверта республіканська наукова конференція з історичного краєзнавства: Тези доп. і повідом. – К., 1989. – С. 23 – 24.

1990

9. БАТЬКО Шраг //Чернігів. вісн. – 1990. – 19 лип.

10. ГРОМАДСЬКИЙ діяч, краєзнавець [А.Верзілов] //Десн. правда (Чернігів). – 1990. – 27 лип.

11. ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ Черниговской губернской архивной комиссии накануне и в период 1-й российской революции //Первая российская революция 1905-1907 гг. в свете нового исторического мышления: Тез. респ. науч. конф. – Горловка, 1990. – Т. 1. – С. 55 – 58.

12. ИСТОРИЯ Черниговщины второй половины XVIII ст. в «Трудах» Черниговской архивной комиссии //Минуле Сосниці та її околиць. – Чернігів, 1990. – С. 69 – 70.

13. МИНУЛЕ – майбутньому: [Про установчий з'їзд краєзнавців України] //Промінь Жовтня (Щорс). – 1990. – 5 квіт.

14. 10. МИХАЙЛО Могилянський: «Ніколи в житті я не був націоналістом» //Вісн. АН УРСР. – 1990. – №4. – С. 56 – 61.

Співавт.: В.Г.Сарбей.

15. МИХАЙЛО Могилянський і його недрукована розвідка про М.Коцюбинського: [Вступ до публ. ст. М.Могилянського "Чернігівський період" М.М.Коцюбинського (На підставі особистих спогадів)] //Підгот. до друку Г.М.Курас, В.Г.Сарбей, Г.П.Степанець //Слово і час. – 1990. – № 12. – С. 48 – 49.

Співавт.: В.Г.Сарбей, Г.П.Степанець.

16. «ПІДКУСИВ» губернатора [М.М.Могилянський] //Чернігів. вісн. – 1990. – 15 листоп. **1991**

17. ЖДАНОВИЧ Яків Миколайович //Репресоване краєзнавство (20-30-ті рр.). – К., 1991. – С. 342 – 343.

Співавт.: О.Б.Коваленко, В.В.Ткаченко.

18. УКРАЇНСЬКИЙ історик та краєзнавець А.В.Верзілов //П'ята Всеукраїнська конференція «Розвиток історичного краєзнавства в контексті національного і культурного відродження України»: Тези доп. і повідом. – К.; Кам'янець – Подільський, 1991. – С. 66 – 67.

19. ЧЕРНІГІВСЬКИЙ історик та краєзнавець Є.О.Корноухов //Питання вітчизняної та зарубіжної історії. – Чернігів, 1991. – С. 41 – 42. **1992**

20. ЧЕРНІГІВСЬКА архівна комісія та її внесок у вивчення історії України: Автореферат дис. ... наук. ступеня канд. істор. наук. – Дніпропетровськ, 1992. – 19 с.

21. ГРИЦЬКО Коваленко і його «Українська історія» //Друга Всеукраїнська науково-теоретична конференція: Проблеми історії нац. руху на Україні (до 1917 р.): Тези доп. – К.; Миколаїв, 1992. – Ч.2. – С.32 – 33.

22. ДОРОШЕНКО Д. З галереї українських міст. Чернігів //Підгот. до друку та передм. О.Коваленко, Г.Курас //Старий Чернігів. – 1992. – № 1 (верес.).

Співавт.: О.Б.Коваленко.

23. МІЖ жорнами «Великого терору»: [Про репресованих вчителів залізничної шк. №38 м. Щорс] //Промінь Жовтня. – 1992. – 28 січ.

24. ЦЕРКОВНА ІСТОРІЯ в научному наслідді Чернігівської губернської ученої архівної комісії (1896 – 1919) //1000 років Чернігівської єпархії: Тези доп. церковно-істор. конф. – Чернігів, 1992. – С.103 – 105.

1993

25. А БУЛА поема...: (В рукописній спадщині Миколи Аркаса залишилась недрукована поема «Гетьман Пилип Орлик») //Рад. Прибужжя (Миколаїв). – 1993. – 2 лют.

Співавт.: В.Г.Сарбей.

26. ВИДАТНИЙ історик, архівіст [Я.М.Жданович] //Промінь Жовтня. – 1993. – 4 серп., 11 серп., 18 серп.

27. ЖИТТЯ і смерть Петра Дорошенка //Київ. старовина. – 1993. - №4. – С.48 – 55.

28. І.Л.ШРАГ – «славний український діяч» //Укр. істор. журн. – 1993. – №10. – С.95 – 103.

Співавт.: Т.П.Демченко.

29. УКРАЇНСЬКИЙ історик та краєзнавець В.А.Шугаєвський //VI Всеукраїнська наукова конференція з історичного краєзнавства. – Луцьк, 1993. – С.236 – 237.

1994

30. ДО ІСТОРІЇ Чернігівської архівної комісії //Арх. України. – 1994. – №1 – 6. – С. 92 – 96.

31. ЗАСТУПНИК голови Центральної Ради: Наш земляк Микола Шраг: замовчуване ім'я історії //Сіверщина (Чернігів). – 1994. – 17 груд.

Співавт.: Т.П.Демченко.

32. САРБЕЙ В. З недрукованої спадщини Миколи Аркаса /Публ. док. Г.Кураса //Київ. старовина. – 1994. - №1. – С.35 – 39.

1995

33. В.А.ШУГАЄВСЬКИЙ – історик, археолог, нумізмат //Київ. старовина. – 1995. – №5. – С. 88 – 96.

Співавт.: Р.Яушева - Омелянчик

34. НАД речкою Сновью //Еврейские вести (Киев). – 1995. – №5 – 6.

Євреї у Сновську (нині м. Щорс).

35. НАУКОВА та життєва доля одного з основоположників української нумізматики В.А.Шугаєвського //Історична наука на порозі XXI століття: підсумки та перспективи: Матеріали Всеукр. наук. конф. – Харків, 1995. – С. 319 – 324.

36. ПЕТРО Дорошенко та Павло Скоропадський //VII Всеукраїнська наукова конференція «Історичне краєзнавство в Україні: традиції і сучасність»: (Матеріали пленарного та секційного засідань). – К., 1995. – Ч.1. – С. 226 – 228.

37. ТЕРНИСТИЙ життєвий шлях чернігівця М.Шрага, заступника голови Центральної Ради //Сіверян. літопис (Чернігів). – 1995. - №1. – С. 8 – 14.

Співавт.: Т.П.Демченко.

1996

38. ГЛУХІВЩИНА у житті та історичних працях П.Дорошенка //Історична спадщина науки історії України (погляд з кінця ХХ ст.): Матеріали Всеукр. наук. - освіт. конф. – Глухів, 1996. – С. 93 – 94.

1997

39. ВАЛЕНТИН Шугаєвський про зруйнування Успенського собору Києво-Печерської Лаври //Пам'ять століть. – 1997. – №6. – С.149 – 152.

40. ВОПРОСЫ исторической географии в научном наследии Черниговской губернской ученой архивной комиссии //Исторический источник: человек и пространство: Тез. докл. и сообщ. науч. конф. – М., 1997. – С. 278 – 279.

41. ДРУГ єврейського народу [И.Л.Шраг] //Єврейские вести. – 1997. – №17 – 18.

Співавт.: Т.П.Демченко.

42. ПЕТРО Дорошенко та Павло Скоропадський //Сіверян. літопис. – 1997. – №3. – С. 3 – 9.

43. ПИТАННЯ церковного краєзнавства у науковому доробку П.М.Добровольського //Історичне краєзнавство і культура: Наук. доп. і повідом. – К.; Харків, 1997. – Ч.1. – С.174 – 176.

44. СТАРОДАВНІЙ Чернігів у науковій спадщині Чернігівської губернської вченої архівної комісії //Історія та культура Лівобережної України: Матеріали міжнар. конф. – К.; Ніжин, 1997. – С.5 – 9.

1998

45. НАША історична аномалія: Доп. Сергія Білоконя в УВАН //Свобода (Нью-Джерсі). – 1998. – 18 верес.

46. ОДИСЕЇ Петра Дорошенка //Історичний календар – 99. – К., 1998. – С. 211 – 212.

47. ОСНОВОПОЛОЖНИК української антропології Ф.К.Вовк //Историческая антропология: Место в системе социальных наук, источники и методы интерпретации: Тез. докл. и сообщ. науч. конф. – М., 1998. – С. 143 – 144.

48. СЕМЬЯ из Сновска: [Нарис про родину Курас із м. Щорс на тлі доби] //Єврейський мир (Нью-Йорк). – 1998. – 10 дек.

49. «ХОТІЛОСЯ бути в Чернігові»: (Чернігівщина в житті та творчості М.Могилянського) //Сіверян. літопис. – 1998. - №6. – С. 96 – 104.

Співавт.: Т.П.Демченко.

50. ЦІКАВА доповідь в УВАН [С.Білоконя] //Рідна шк. – 1998. – №12. – С. 19.
1999

51. МАСАКЕРИЯ українських євреїв /Интервью с Ф. Сысиным //Еврейский мир. – 1999. – 8 июля.

52. МИХАЙЛО Грушевський: Тиждень в Чернігові //Сіверян. літопис. – 1999. – №1. – С.144 – 156.

Співавт.: О.Б.Коваленко.

2000

53. ВАЛЕНТИН Шугаєвський і УВАН //Вісті УВАН (Нью-Йорк). – 2000. – Ч.2. – С.305 – 315.

54. ДУБРОВСЬКИЙ В. Різдво шістдесят років тому: Спогади /Підгот. до друку та передм. Г.Кураса //Сіверян. літопис. – 2000. – № 1. – С.162.

55. ДУБРОВСЬКИЙ В. Уривки зі споминів /Підгот. до друку та передм. Г.Кураса //Сіверян. літопис. – 2000. – №6. – С.145 – 146.

56. ЛИСТИ Олександра Оглоблина до Наталії Дорошенко //Укр. історик. – 2000. – Т. XXXVII. – Ч.4. – С.91 – 94.

57. СПИСОК Шептицького: [Роль митрополита А.Шептицького у врятуванні євреїв у роки Другої світової війни] //Русский базар (Нью-Йорк). – 2000. – 30 нояб. – 6 дек.

2001

58. МИХАИЛ Могилянський. Письма Владимиру Мияковскому //Новый журн. (Нью-Йорк). – 2001. – Кн. 225 (дек.). – С. 186 – 208.

59. Онацький Є. Пам'яті Дмитра Ів. Дорошенка /Підгот. до друку та передм. Т. Демченко, Г. Курас //Сіверян. літопис. – 2001. – №6. – С. 100 – 101.

Співавт.: Т.П.Демченко.

60. ТРИ душі Арнольда Марголина //История и культура евреев Левобережной Украины и Литвы: Материалы семинара. – Чернигов, 2001. – С. 20 – 25.

61. ТРИ душі Арнольда Марголина [єврейсько-укр. діяча] //Русский базар. – 2001. – 11 – 17 янв.

62. CURRICULUM vitae Дмитра Дорошенка //Укр. історик. – 2001. – Т. XXXVIII. – Ч.1-4. – С.87 – 88.

2002

63. ВАДИМ Прекрасний: [В.Модзалевський] //Наш голос (Нью-Йорк). – 2002. – №7 – 9. – С.8 – 9.

64. ДМИТРО Дорошенко про Михайла Грушевського: (Невідомий лист Дмитра Дорошенка) //Сіверян. літопис. – 2002. – №4. – С.52 – 56.

65. Лазаревський Г. Чернігів 20 літ тому: Спогади /Підгот. до друку, прим. та передм. Г.Кураса, Т.Демченко //Сіверян. літопис. – 2002. – № 6. – С. 123 – 128.

Співавт.: Т.П.Демченко.

66. МОДЕСТ Гофман про Вадима Модзалевського: (Невідомий лист М.Гофмана) //Сіверян. літопис. – 2002. – №5. – С.71 – 74.

67. ОДИН зі славної плеяди: До 120-річчя з дня народження Дмитра Івановича Дорошенка //Наш голос. – 2002. – №3 – 4. – С.7 – 8.

2003

68. БАТЬКО і син Шраги //Молода нація (Київ). – 2003. - №1. – С.8 – 33.

Співавт.: Т.П.Демченко.

69. ДЕРЖАВОТВОРЧА діяльність І.Шрага за доби Української революції (1917-1918 рр.) //Літ. Чернігів. – 2003. – №1. – С.101 – 110.

Співавт.: Т.П.Демченко.

70. З ЛІТЕРАТУРНОЇ творчості Василя Дубровського //Літ. Чернігів. – 2003. – №4. – С.85 – 95.

Співавт.: Т.П.Демченко.

71. НЬЮ-ЙОРК очима Валентина Шугаєвського //Міст (Торонто). – 2003. – 30 жовт.

72. О.ЛАЗАРЕВСЬКИЙ та Чернігівська архівна комісія //Олександр Матвійович Лазаревський. 1834-1902: Доп. та матеріали наук. - практ. конф. «Українська археографія: проблеми і перспективи», присвяч. 160-річчю від дня народження О.М.Лазаревського. – К., 2003. – Вип. 1. – С.56 – 58.

73. ПИСЬМА А.Л.Бема и С.П.Мельгунова В.В.Мияковскому //Новый журн. – 2003. – Кн. 231(июнь). – С.126 – 138.

74. ТРАГЕДІЯ Харкова [часів німецької окупації] //Наш голос. – 2003. – №10 – 12. – С.15 – 17.

2004

75. АРНОЛЬД Марголін та Ілля Шраг: Невідома сторінка українсько-єврейських взаємин //Свобода. – 2004. – 5 листоп.

Співавт.: Т.П.Демченко.

76. БАТЬКО Шраг //Чернігівщина incognita. – Чернігів, 2004. – С.302 – 309.

Співавт.: Т.П.Демченко.

77. ВІН любив Україну: [П.Я.Дорошенко] //Літ. Чернігів. – 2004. – №3. – С.90 – 94.

78. ДОЛЯ Ладі Могилянської: Думки історика //Наше життя (Нью-Йорк). – 2004. – №10 (жовт.). – С.7 – 12.

79. З ЖИТТЯ української ідеалістки [Н.Василенко-Полонської] //Наше життя. – 2004. – №11 (листоп.). – С.2 – 4.

80. ЛИСТИ Дмитра Дорошенка до Ганни Келлер-Чикаленко //Вісті УВАН (Нью-Йорк). – 2004. – Ч.3. – С.192 – 211.

81. МАЛОВІДОМА публікація про Аркадія Казку //Сіверян. літопис. – 2004. – №5 – 6. – С.65 – 68.

Співавт.: Т.П.Демченко.

82. НЕТИПОВА доля Миколи Шрага //Проблеми історії України: Факти, судження, пошуки: Міжвідом. зб. наук. праць. – К., 2004. – Вип. 12. – С.389 – 399.

Співавт.: Т.П.Демченко.

2005

83. З НЕВОЛІ на «велику волю»: Листи Володимира Міяковського із заслання до родини //Наше життя. – 2005. – №4 (квіт.). – С.5 – 12.

84. ІСТОРІЯ одного псевда [українського історика І.Борщака] //Свобода. – 2005. –

4 берез.

85. КНЯЗЬ – з Україною в серці: [І.Токаржевський – Карашевич] //Свобода. – 2005. – 23 груд.

86. ЛИСТИ Олександра Оглоблина до Наталії Дорошенко //Укр. історик. – 2005. – Т.ХІІ. – Ч.2 – 4. – С.275 – 289.

87. МНОГАЯ літа Олени Могилянської //Наше життя. – 2005. – №11 (листоп.). – С.5 – 7.

88. 40-ЛІТТЯ Українського Історичного Товариства //Сіверян. літопис. – 2005. – №4-5. – С.60 – 62.

89. ХАРКІВ – «місто смерти»: [Доля харків'ян періоду нім. – фашист. окупації] //Свобода. – 2005. – 8 лип.

90. Рец.: КНИГА пам'яті і смутку //Сіверян. літопис. – 2005. – №2 – 3. – С.93 – 95. – Рец. на кн.: Книга памяти евреев Черниговщины, погибших в годы Второй мировой войны. – Нежин, 2003. – 456 с.

91. Рец.: [Рецензія на збірник статей „Чернігівщина incognita”] //Укр. історик. – 2005. – Т.42. – №2 – 4. – С.343 – 345. – Рец. на кн.: Чернігівщина incognita. – Чернігів, 2005. – 400 с.: іл.
2006

92. В ТІНІ великого брата: До життєпису Євгена Архипенка //Свобода. – 2006. – 5 трав.

93. ИСТОРИЯ евреев Сновска: (Попытка реконструкции) //Евреи Левобережной Украины: История и культура: Материалы III-го междунар. науч. семинара. – Чернигов, 2006. – С. 3 – 16.

94. ЛИСТИ Олександра Оглоблина до Наталії Дорошенко //Укр. історик. – 2006. – Т. XLIII. – Ч.1 – 3. – С.197 – 210.

95. М.МОГИЛЯНСЬКИЙ та В.Міяковський – два взірці шляхетности //Свобода. – 2006. – 1 верес.

96. ПИСЬМА Г.Вернадского В.Мияковскому /Предисл. М.Раева, публ. Г.Кураса и М.Раева //Новый журн. – 2006. – Кн. 242 (март). – С. 174 – 189.

97. ХОТІВ одного – бути вільним: [До портр. історика В.Дубровського] //Свобода. – 2006. – 27 жовт.

98. Рец.: [Рецензія на 6-те число журналу „Сіверянський літопис” за 2005 рік] //Укр. історик. – 2006. – Т. XLIII. – Ч.1-3. – С. 292-295. – Рец. на журн.: Сіверянський літопис. – 2005. – №6.
2007

99. ВАДИМ Модзалевський в пам’яті сучасників: До 125 – ліття від народження українського родознавця //Свобода. – 2007. – 21 верес.

100. ДМИТРО Дорошенко та Галичина //Америка (Філадельфія). – 2007. – 19 трав. – С.16, 19.

101. До продовження бібліографії Дмитра Дорошенка (1944 – 2006 рр.) //Вісті УВАН. – Нью-Йорк, 2007. – Т. 4. – С. 225 – 279.

102. ЗАРУЧНИК Сталінської епохи: (До 65 – річчя з дня смерті М.Могилянського) //Літ. Чернігів. – 2007. – № 3. – С. 104 – 109.

103. Наталія Дорошенко: в житті і на сцені //Свобода. – 2007. – 2 лют.

Укр. артистка та громад. діячка Н.М.Дорошенко.

104. НЕВІДОМИЙ спогад про Дмитра Дорошенка: [Передмова і прим. Г.Кураса до спогадів І.Калиновича “Професор Дмитро Іванович Дорошенко”] //Сіверян. літопис. – 2007. – № 4. – С.130.

105. ОСТАННЯ справа Дмитра Дорошенка: До 125-річчя з дня народження видатного історика //Свобода. – 2007. – 3 серп.

106. ПОДВИГ майора Колодницького //Свобода. – 2007. – 1 черв.

В. Колодницький – визначний командир УГА, священник і гуманіст.

107. „ХОЧУ відчувати себе вільним”: (До 110 – ліття від дня народження Василя Дубровського) //Сіверян. літопис. – 2007. – № 1. – С. 136 – 141.

108. Рец.: [Рецензія на книгу Ю.Шаповала та І.Верби „Михайло Грушевський”] //Укр. історик. – 2006 – 2007. – Т. XLIII – XLIV. – № 4/1-2. – С. 376 – 380. – Рец. на кн.: Шаповал Ю., Верба І. Михайло Грушевський. – К., 2005. – 352 с.: іл.

Література про Г.М. Кураса

109. КУРАС Григорій Михайлович //Знані люди Щорсівщини: Біобібліогр. довід. – Щорс, 2003. – С. 47.

110. Симоненко І. Губернські вчені архівні комісії в Україні: Історіогр. огляд і бібліогр. показч. – К., 2003. – 131 с.

С.36: Про кандидат. дисертацію Г.М.Кураса.

Допоміжні показчики